

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
שנאמרו שבת פרשת ראה תשע"ז לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תתקצ"ג

בסעודה שלישית

בקעמפ מתיבתא נחלת יעקב וויען - לאק שעלדריק

*

ומתחלה נבאר מה שסיים הכתוב, כי לעתיד נזכה וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך. ונראה דאיתא בגמרא (קידושין ל:) מאי (תהלים קכז-ה) כי ידברו את אויבים בשער, אמר רבי חייא בר אבא אפילו האב ובנו, הרב ותלמידו, שעוסקין בתורה בשער אחד, נעשים אויבים זה את זה [מתוך שמקשים זה לזה ואין זה מקבל דברי זה], ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה, שנאמר (במדבר כא-יד) את זהב בסופה [הכי דריש לה, ספר מלחמות, מלחמה שעל ידי ספר, אהבה יש בסופה], אל תקרי בסופה אלא בסופה ע"כ. והנה כל זה הוא רק בזמנינו שיש שכחת התורה, ונתקיימה בנו מאמרם (שבת קלח:) עתידה תורה שתשתכח מישראל שנאמר (עמוס ח-יב) ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו וכו', שלא ימצאו הלכה ברורה [בטעמיה שלא יהא בה מחלוקת] ומשנה ברורה במקום אחד ע"כ. ונתרבה המחלוקת בדברי תורה, זה מתיר וזה אוסר, זה מטהר וזה מטמא, על כן הם נעשים אויבים בשער. אבל לעתיד תתקיים ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים (ישעיה יא-ט), ונתרבה הדעת ללמוד תורה מאת ה', ויהיו כל בניך למודי ה', על כן יורב שלום בניך, ישכון השלום בין התלמידים, ולא יהיו כאויבים בשערי התורה.

*

א תעשון כן לה' אלקיכם [להקטיר לשמים בכל מקום. רש"י], כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם, לשכנו תדרשו ובאת שמה (וי-ד). ויש להבין למה קרא את בית המקדש שהוא המקום אשר יבחר ה' 'לשום את שמו שם', יותר יוצדק לומר אשר יבחר ה' 'להשכין שכינתו' שם, וכמו שנאמר (שמות כה-ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ולא רק אשר ישים את 'שמו' שם. וגם מהו הכוונה שסיים, 'לשכנו תדרשו' ובאת שמה, מהו הדרישה ההוא. ועיין ברמב"ן.

ובהפטורת פרשתנו אומר הנביא, עניה סוערה לא נוחמה, הנה אנכי מרביץ בפורך אבניך ויסדתיך בספירים, ושמתי כדכד שמשותיך, ושעריך לאבני אקדח, וכל גבולך לאבני חפץ, וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך (ישעיה נד-יא). ויש להבין מהו הנחמה בזה שירביץ את חוצות ירושלים בפורך ובספיר ובכדכד, וכי עבור זה אנו משתוקקים לגאולתנו שחוצות העיר יהיו מיוחדים ביופים. ובודאי יש בזה כוונה פנימית. וגם למה יהיו מיני אבנים אלו דייקא. ובגמרא (בבא בתרא עה.) אמרו, ושמתי כדכד שמשותיך, פליגי תרי מלאכא ברקיעא [באבנים של חומות ירושלים, ממה יהיו אלו אבנים שעתידים להיות] גבריא ומיכאל, ואמרי לה תרי אמוראי במערבא, ומאן אינון, יהודה וחזקיה בני רבי חייא, חד אמר שוהם, וחד אמר ישפה, אמר להו הקב"ה להוי כדין וכדין [כדברי זה וכדברי זה, והיינו כדכוד, משהם וישפה תבנה] ע"כ. ויש להבין מהו הענין בזה.

עוד יש לומר, כי הכתוב אומר, בעת ההוא הבדיל ה' את שבט הלוי, לשאת את ארון ברית ה' לעמוד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו עד היום הזה, על כן לא היה ללוי חלק ונחלה עם אחיו, ה' הוא נחלתו, כאשר דבר ה' אלקיך לו (דברים יח). וברש"י לפי שהובדלו לעבודת המזבח ואינן פנויים לחרוש ולזרוע, לכן נוטל פרס מזומן מבית המלך ע"כ. וברמב"ם (ה' שמיטה ויובל יג-ב) ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביזתה עם אחיו, מפני שהובדל לעבוד את ה' לשרתו, ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים, שנאמר (דברים לג-ז) יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל, לפיכך הובדלו מדרכי העולם, לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין ולא זוכין לעצמן בכח גופן, אלא הם חיל השם שנאמר (דברים לג-יא) ברך ה' חילו, והוא ברוך הוא זוכה להם שנאמר (במדבר יח-ב) אני חלקך ונחלתך ע"כ. ואם כן שבט לוי לא היה להם שום רכוש לעצמם, והם סמוכים על שלחן אחרים, לקבל הכ"ד מתנות כהונה מאת העם, אשר רוצה אדם בקב שלו מתשעה קבין של חבירו (בבא מציעא לח.), והם מצפים לשלחן אחרים.

והנה מבואר ברדב"ז על הרמב"ם (שם יג-יא) בשם הסמ"ג (סימן רעו) דלעתיד לבוא נוטלין הם חלק בארץ, שנאמר (יחזקאל מח-לא) שער לוי אחד, כדאיתא (בבא בתרא קכב) ע"כ. וכן הוא במשנה למלך (שם יג-ז). וביאור הדברים הוא, כי בהיות שכעת ישראל עוסקין בפרנסתם, ושבט לוי מיוחד להיות יורו משפטיך ליעקב, ואינן פנויים לחרוש ולזרוע, ולכן ניתן ארצם להכלל לישראל, והם יספיקו מזונותיהם של שבט לוי. אבל לעתיד לבוא, הרי מלאכתן של ישראל נעשית על ידי אחרים, וכמו שנאמר (ישעיה סא-ה) ועמדו זרים ורעו צאנכם, ובני נכר אכריכם וכרמיכם (ברכות לה:), על כן כל ישראל יעסקו בתורה כמו שבט לוי, ונחלתם לא תבטל אותם מתורתם ועבודתם, שתהא נעשית על ידי אחרים, על כן גם שבט לוי יורשו ארץ.

ובחתם סופר (בפרשתנו נח.) כתב לפרש זה, השמר לך פן תעזוב את הלוי כל ימך על אדמתך (ויב-ט). כי הקב"ה צוה לתת מתנות ללוי כי אין לו חלק ונחלה עמך, וקיימא לן לעתיד לבוא אם יגדל גבול ישראל יהיה גם ללוי חלק ולא יצטרכו למעשרות, על כן אמר השמר לך פן לא תתקן מעשיך ולא תזכה להרחבת נחלה, ושאר הלוי

לעולם על אדמתך ליהנות ממתנותיך, חלילה לך, פן במעשיך תעזוב הלוי כל ימך על אדמתך, לא תעשה כן, אלא תתקן מעשיך וינחל הלוי אדמת עצמו ונחלתו, ולא יצטרך לך ע"כ.

על כן אומר הכתוב, כי לעתיד לבוא לא רק שבט לוי יהיו העוסקים בתורה, אלא 'כל בניך למודי ה', כי לא יהיו טרודים בפרנסותיהם שיהיו נעשות על ידי אחרים, וכולם יהיו לימודי ה', על כן 'ורב שלום בניך', גם לשבט לוי יהיה שלוות הנפש, שלא יהיו סמוכים על שלחן אחרים, אלא גם להם יהיה נחלה עם הקב של עצמם, ויהא רב שלום בין כל בניך.

*

ולענינינו יש לומר עוד, כי סיבת חסרון השלום וריבוי המחלוקת שיש בעם, וחסרון שלוות הנפש בכל אדם בפרטיות, היא הגאווה והגאון, שאינו שמח בחלקו, ויש לו מנה רוצה מאתם, וכשיש לחבירו יותר הקנאה בוערת בו, והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון, כי הוא יש לו מעט ממנו. אבל מי שמרגיל נפשו לענוה והכנעה ושפלות רוח, הוא שבע במה שיש לו, ומונע עצמו ממחלוקת וריב. וכל מה שיש לו הוא מכיר שאינו כדאי למתנת ה', ומודה ומשבח תמיד לה' על החלק שניתן לו.

ומבואר בכלי יקר (ריש פרשת מקץ) דכדי לאמת דבר זה שהקב"ה שוכן את דכא ושפל רוח, צירף הקב"ה בשמו הגדול יתברך ארבע אותיות של שם הוי"ה, שהם המספר המועט יותר מכל האותיות שבאלפ"א בית"א, כשתכתוב יו"ד ה"א וי"ו ה"א, הסתכל בכל האותיות כשתכתבם במילואים, לא תמצא שום אות שיעלה למספר מועט כמו אלו. וזהו שאמרו חז"ל (מגילה לא.) כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותנותו וכו' ע"ש. והנה לעתיד נזכה שיהיו כל בניך 'למודי הוי"ה', כולם ילמדו ההוראה היוצאת משם הוי"ה, להיות דכא ושפל רוח, ולכן אז יהיה רוב שלום בניך, שלא יהא תחרות וקנאה, ולכולם יהיה שלוות הנפש להיות שמחים בחלקם.

והנה בגמרא (ובחים נד:) דרש רבא מאי דכתיב (שמואל א יט-יח) וילך הוא ושמואל וישבו בניו ברמה, וכי מה

א

ועל דבר זה נתקנא בו דואג האדומי, היינו שכאשר ראה שדוד בירר שאי אפשר שתהא השראת השכינה למעלה בעין עיטם, ואי אפשר שלשכת הגזית שהסנהדרין יושבין בה, להיות במקום גבוה, כי השראת השכינה אינה רק בעניים ושפלי רוח, אשר מדה זו היה רק בדוד ולא בדואג, והכיר מזה כי דוד יתעלה במעלתו יותר ממנו, על כן נתקנא בו. וכמו שאמרו חז"ל (סנהדרין שם) שדואג היה מספר בלשון הרע לשאול על דוד, כי ה' עמו שהלכה כמותו בכל מקום, והיה מספר בשבחו כדי שיקנא בו שאול ויהרגהו ע"ש.

והנה ליכא מידי דלא רמיזי באורייתא, ורימוז לנו הכתוב, שכאשר ידונו איזהו המקום המדוייק שבחר ה' לבנות שם את בית מקדשו, אם היא במקום הגבוה ביותר שהיא עין עיטם, או למטה ממנה, הודיע לנו הכתוב כי אם במקום אשר יבחר הוי"ה 'לשום את שמו שם', כי שמו שם הוי"ה הרי מורה שאשכון את דכא, שבחר האותיות המועטות ביותר במילואם, כדי להורות לנו שבמקום גדולתו שם יש למצוא גם ענותנותו. אם כן אין מקומו במקום הגבוה ביותר, אלא בין כתפיו שכן.

*

ומעתה נחזור אל מה שמנחם אותנו הנביא, כי לעתיד הנה אנכי מרביץ בפורך אבניך. ויש לומר דיודע מה שפירש בזרע קודש (פ' תצא) ובנה ירושלים עיר הקודש במהרה בימינו, כי במה בונה ה' אותה, בימינו, בימים שלנו, דבכל יום כשאדם עובד את ה', הכל לפי מעשיו, בונה את ירושלים ובית המקדש, יש בונה ביום אחד שורה שלמה, ויש מניח לבינה אחת. וזהו בונה ירושלים ה' (תהלים קמ"ב), ולא קאמר יבנה ירושלים, שעוסק בבנינו כל עת, שעל ידי המעשים טובים של ישראל נבנה ירושלים ע"ש. והנה כפי סוג העבודה של האדם, כן לעומת זה בונה אותה, ובכל מדה שהאדם עובד את ה', מדה זו מצטיין בהאבנים של ירושלים שנבנה ממנה.

הנה אנו עומדים כעת בכניסת חדש אלול, ימי רחמים ורצון, ימים שיכולים להתקבל לפני ה' בניקל יותר מכל ימי השנה, ובימים אלו פעל משה שיסלח ה' על החטא היותר גדול בישראל, חטא העגל, ונשאר כח זה נצחי. ומתחילין לתקוע בשופר, אשר רמזו יש בה, עורו ישנים

ענין נזירות אצל רמה, אלא שהיו יושבין ברמה [בעירו של שמואל] ועוסקין בנויו של עולם [למצוא מקום לבית הבחירה מן התורה]. אמרי כתיב (דברים י"ח) וקמת ועלית אל המקום, מלמד שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל וכו'. לא הווי ידעי דוכתיה היכא [היכן מקום הגבוה בארץ ישראל בגבול מי הוא], אייתו ספר יהושע וכו'. סבור למבנייה בעין עיטם דמדלי, אמרי ניתתי ביה קליל [נעשה אותו נמוך מעט ונבנהו בירושלים שהיא למטה] כדכתיב (שם לג"ב) ובין כתפיו שכן [ולא כתיב ראשו] וכו'. ועל דבר זה נתקנא דואג האדומי בדוד כדכתיב (תהלים ס"ט) כי קנאת ביתך אכלתני וחרפות חורפיק נפלו עלי ע"כ.

ונראה עוד בטעמא שלא נבנה המקדש במקום היותר גבוה בעין עיטם, דאיתא בגמרא (מגילה כ"ט:) כי כתבור בהרים וככרמל בים יבא (ירמיה מ"ח), שעבר כרמל את הים בשעת מתן תורה, שיתן ה' את תורתו עליו, ויצתה בת קול ואמרה להם, למה תרצדון הרים גבנונים (תהלים ס"ח-י"ז), למה תרצו דין עם סיני, כולכם בעלי מומין אתם אצל סיני, כתיב הכא גבנונים, וכתיב התם (ויקרא כ"א-ב) או גבן או דק, אמר רב אשי שמע מינה מאן דיהיר בעל מום הוא ע"כ. ואמרו (סוטה ה.) אמר רב יוסף לעולם ילמד אדם מדעת קונו, שהרי הקב"ה הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני ע"ש. ולכן לא רצה ה' שתהא השראת שכינתו על מקום היותר הגבוה, כי זהו מום לפני ה'. ובמקום גדולתו שם ענותנותו, שאינו משרה שכינתו אלא על הנמוכות. ולכן הגם שכבוד המלך הוא שתהא ביתו על מקום היותר גבוה, אף על פי כן ניתתי ביה קליל.

ודבר זה השיג ביותר דוד המלך, כי נשתבח במדת הענוה ביתר שאת, וכאמרו ואנכי תולעת ולא איש (תהלים כ"ז). ואמרו (מגילה י"א) דוד הוא הקטן (שמואל א י"ז-י"ח), הוא בקטנותו מתחלתו ועד סופו, וכשם שבקטנותו הקטין את עצמו אצל מי שגדול ממנו בתורה, כך במלכותו הקטין את עצמו אצל מי שגדול ממנו בחכמה ע"כ. ועל כן זכה לכיין להלכה, להשיג כי אי אפשר שתהא השראת שכינתו במקום גבוה בעין עיטם, ונתקיים אצלנו וד' עמו (שמואל א ט"ז-י"ח) שהלכה כמותו בכל מקום (סנהדרין צ"ג). על דרך שקבעו הלכה כבית הלל שנוחין ועלובין היו (עירובין י"ג).

והנופך היא אבנו של יהודה בחושן, כי דרכו של החוטא הוא להסתיר מעשיו, ולהצטדק על הדברים אשר עשה. לא כן יהודה ברוב קדושתו כאשר זימנו לו מן השמים מעשה של תמר, הודה ולא בוש ואמר צדקה ממני (בראשית לח-כו), ולא המתין להתבונן איך יחפה על עצמו, והבושה היה נורא מאד, מלך של השבטים יעשה כן. וזאת עבודת בעלי תשובה וכמאמרם (ברכות יב:). כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו מוחלין לו על כל עונותיו ע"ש. ולכן היה אבנו נופך, שרומז על הנפילה ועל התיקון של תשובה הנרמזת בקול שופר.

ושוב אמר, ויסדתיך בספירים, שזהו אבנו של יששכר, עמוד התורה, ומעמל תורתו יהיו נעשים היסודות של ספיר, כי התורה היא היסוד הכל. ושמתי כדכד שמשותיך, זהו אבני שהם וישפה. כי אבנו של יוסף היא שהם, שמדתו קדושת הברית, שעל ידו זוכין לתורה. וכמו שדרשו (יומא עב:). יראת ה' טהורה עומדת לעד (תהלים יט-ז), נושא אשה ואחר כך לומד תורה ע"כ. ועל כן אבן 'שהם' אותיות 'משה'. ואבנו של בנימין הוא ישפה, שדרשו במדרש עליו 'יש פה', יש לו פה ושותק (תנחומא ויצא ו), מקיים מאמרם מה אומנתו של אדם יעשה עצמו כאלם (חולין פט:), ויש לו פה רק לתורה ותפלה, וממנה יבנה שמשותיך.

ומסים כל שעריך לאבני אקדח, וברש"י מין אבנים טובות בוערות כלפידים, כמאמרם (בבא בתרא עה:). כי על כל כבוד חופה (ישעיה ד-ה), מלמד שכל אחד ואחד עושה לו הקב"ה חופה לפי כבודו. ואש בחופה למה, אמר רבי חנינא מלמד שכל אחד ואחד נכוה מחופתו של חבירו [חופתו של קטן מחופתו של חבירו הגדול ממנו], אוי לאותה בושא אוי לאותה כלימה ע"כ. ועל כן אמרו כי שעריך יהיו מאבנים הקודחים ובווערים, ויש לכל אחד להזדרז להכין חופתו באופן שלא יהא לו בושא נצחיית, שלא יוכל להנצל ממנה.

משינתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, אלו השוגים כל שנתם בהבל וריק, הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם וכו' (רמב"ם ה' תשובה ג-ד). ואנו תוקעין בשופר תקיעה שברים תרועה ותקיעה, ופירש השל"ה (מס' ר"ה פרק תורה אור אות נ"ה) כי רבותינו פירשו (ר"ה ל:). דשברים הוא גנחי גנח, כדרך החולים, ותרועה הוא יליל ובכיה, כדרך שבוכים על המתים (רש"י שם). והנה עשה אלקים את האדם ישר (קהלת ז-כט), רק שהאדם מקלקל את עצמו והוא עקש ופתלתול. ועל זה מורה תקיעה ראשונה שהוא קול פשוט וישר. ואחר כך שברים שהוא גנחי גנח רומז על חולי הנפש, ואחר כך תרועה, ילולי יליל, רומז על חטאים גדולים שהם מיתת הנפש. אשר על זה צריך האדם להיות גנחי גנח ויליל בבכיה רבה, פלגי מים ירדו עיניו ויחזור. וכשעושה תשובה שלימה, אז שב הוא לדרכו הראשונה כאשר עשה אותו השי"ת ישר, וזהו תקיעה אחרונה, שהוא גם כן קול פשוט וישר. וזהו שאמר הכתוב (הושע יד-ז) כי ישרים דרכי ה', 'ישרים' לשון רבים, כלומר שתי פעמים ישר, דהיינו שעשה אותו ישר, וכשחטא ושב, מחזירו להיות ישר. וסיים בשל"ה שעל אלה המחשבות יחשוב בכל אלול בעת התקיעות ע"ש.

והנה האבן 'פוך' עולה כמספר 'שופר' (כי אות כ' מספרו חמש מאות). ואנכי מרביץ בפוך אבניך, והיינו שמעבודת בני ישראל בהרהורי תשובה של שופר, מזה יתרביץ אבני ירושלים. והוא האבן הנקרא בתורה בשם 'נופך' ספיר ויהלום (שמות כח-יח). ויש בתחלתה אות נו"ן, דאיתא בגמרא (ברכות ד:). מפני מה לא נאמרה נו"ן באשרי, מפני יש בה מפלתן של שונאי ישראל ע"ש. ואם כן אות נו"ן מורה על נפילת האדם במדריגותיו, אשר האלקים עשה את האדם ישר ונפל מישרותו. ואז יש להתחזק בפוך, במה שמלמד אותנו מצות שופר, שאחר השברים ותרועה יוכל לחזור לקדמותו ולישרותו, שהיא התקיעה האחרונה.

הגליון הזה נתעב על ידי		
מוה"ר ר' זלמן לייב ווייס הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב	לע"ג הגה"ק רבי יונתן בן רבי צבי שטייף זצוק"ל אב"ד דקהלתנו הק' נסתלק מ' אלול תשי"ח לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.	לע"ג הרב החסיד מוה"ר צבי יהודה ב"ר יהושע קיסנער ז"ל נפטר י' אלול תשכ"ט לפ"ק וזונתו האשה החשובה מרת ראצל בת משה ארי' ע"ה נפטר ו' אלול תשס"ג לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.
מוה"ר ר' אברהם יודא האפפמאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' שמואל דוד פרידריך הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב	מוה"ר ר' יעקב ווערצבערגער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב
מוה"ר ר' ישראל פריעדמאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנסת בנו לעול התורה והמצות	מוה"ר ר' מנחם לעפקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' אלי' בריעגער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב